

Faciliteren van reflectie bij lageropgeleide zorgverleners

Miranda Snoeren
Fieke Tychon

*Conference Enhancing Practice
Veldhoven - The Netherlands
8 -10 oktober 2008*

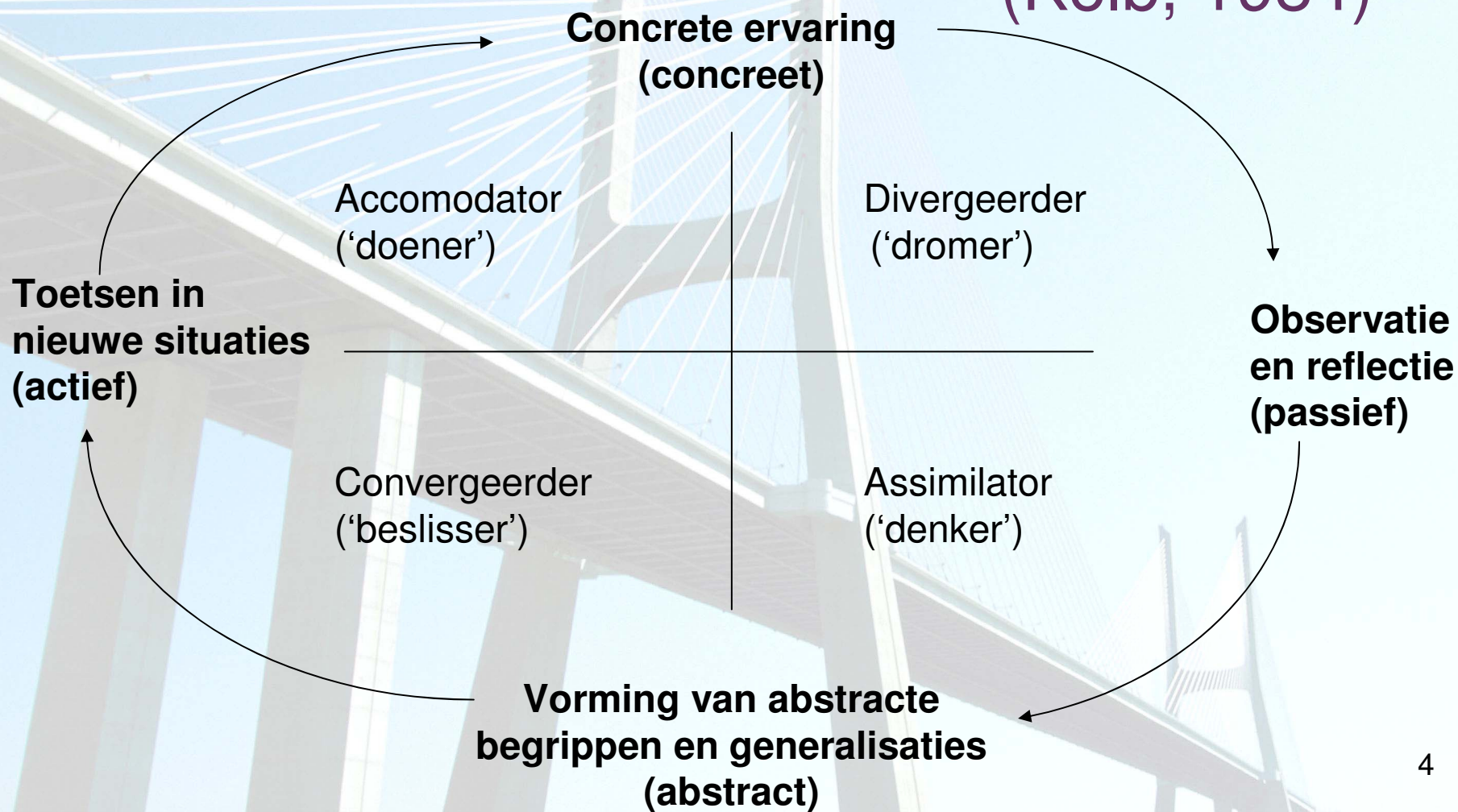
Agenda

- Aanleiding
- Theoretisch kader:
  - Reflectie
  - Leerstijl van lager opgeleiden
- Ervaringen uitwisselen
- Conclusies en enkele aanbevelingen
- Korte evaluatie

Essentie van reflectie

- Actief en cognitief proces, waarbij teruggeblikt wordt op de ervaring
- Hieruit wordt lering getrokken voor volgende situaties
- Integratie nieuwe inzichten in bestaande kennis

Leerstijltheorie (Kolb, 1984)

Leerstijl lageropgeleiden (Snoeren&Dekker, 2007)

- Leerstijl concreet en actief (doener)
- Analytisch vermogen minder ontwikkeld
- Geen reflectie op eigen initiatief
- Algemeenheden niet omzetten in eigen handelen
- Gevolg: onvoldoende doorlopen leercyclus en aansturen eigen leren

Bevorderende factoren

- Aanleren reflectieve vaardigheden in gesimuleerde omgeving (Schon, 1978)
- Sturing en stimulering coach (Schon, 1978; Johns, 2002)
- Observatie of beschrijven van situatie (Dewey, 1933; Mezirow, 1991)
- Gebruik ondersteunende leermaterialen (o.a. Johns, Korthagen e.a., Mezirow)

Belemmerden factoren (van der Heijden, 2006)

- Weinig kennis over reflectie
- Niet snel zien van resultaten
- Kost energie
- Geen prioriteit geven
- Ervaren werkdruk en gebrek aan tijd
- Weinig ondersteuning
- Niet organiseren van reflectie

Concluderend

- Belemmerende factoren uit literatuur zijn herkenbaar in de praktijk
- Geen antwoord gevonden op mate waarin reflectieve vaardigheden ontwikkeld kunnen worden
- Beïnvloedende factoren geven handvatten voor interventies om reflectie te stimuleren
- Maar: Interventies dienen aan te sluiten bij leerstijl en reflectie faciliteren
- Ondersteuning van derden is noodzakelijk

Kennis en inzichten delen

Aanbevelingen

- Ondersteuning door hoger opgeleiden
- Combinatie van reflection-in-action en reflection-on-action (o.a door critical companionship, samen 'opwerken')
- Actieve en eenvoudige oefeningen
- Vereenvoudigde reflectiemodellen gebruiken (bijv. Tychon & Bers (2008) gebaseerd op o.a. Johns model)
- Reflectie op de reflection-on-action

Vervolg aanbevelingen

- Organiseren van reflectie (inplannen, consequent door laten gaan)
- Expliciet stilstaan bij positieve resultaten van reflectie
- Waarde reflectie uitdragen, ook door management
- Veel positieve feedback geven

Korte evaluatie en terugblik

Meer info?

- **Miranda Snoeren:**

✉ m.snoeren@fontys.nl

☎ 06 - 13477013

- **Fieke Tychon:**

✉ f.tychon@fontys.nl

☎ 06 - 13431414